

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Суходолі Сергія Анатолійовича «Обґрунтування диференційованого підходу до хірургічного лікування ускладнених форм хронічного панкреатиту», представлену до офіційного захисту в спеціалізовану вчену раду Д 26.561.01 при ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова» НАМН України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія.

Актуальність теми дисертації.

Хронічний панкреатит за частотою виникнення, етіологією та патогенезом, тяжкістю клінічного перебігу, складнощами діагностики, незадовільними результатами лікування посідає одне з провідних місць серед захворювань органів травної системи.

Збільшення кількості хворих на хронічний панкреатит відзначають в усіх країнах світу. За останні роки, спостерігають тенденцію до збільшення захворюваності населення на хронічний панкреатит, у тому числі частоти ускладнених форм. У світі частота виявлення хронічного панкреатиту становить від 26,5 до 50 на 100 тис. населення, у різних країнах – від 0,2 до 0,68%.

Питання діагностики й лікування хронічного панкреатиту є одним з найскладніших в абдомінальній хірургії. Неухильне збільшення кількості хворих, виникнення рецидивів, частота післяопераційних ускладнень, що становить 21,7%, зумовлені відсутністю єдиної хірургічної доктрини лікування хворих з приводу хронічного панкреатиту.

Важливим є розробка діагностично-лікувального алгоритму, що враховує методи інвазивної та неінвазивної діагностики та сприятиме з визначенням найбільш оптимального обсягу хірургічного втручання.

Зв'язок теми дисертації з державними та галузевими науковими проблемами.

Дисертаційна робота є фрагментом планової наукової роботи кафедри хірургії № 1 ВНМУ ім. М. І. Пирогова: «Розробка і вдосконалення новітніх

технологій в хірургічному лікуванні та профілактиці післяопераційних ускладнень у хворих з захворюваннями органів черевної та грудної порожнини» (номер державної реєстрації 0113U007692).

Тема дисертаційного дослідження затверджена на засіданні вченої ради Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова.

Новизна дослідження та одержаних результатів.

У дисертаційній роботі автор запропонував систематизований та вдосконалений підхід до лікування ускладнених форм хронічного панкреатиту.

У дисертаційній роботі автор експериментально довів вплив інгібіторів COX-2 на уповільнення прогресування фіброзних змін у підшлунковій залозі за ускладнених форм хронічного панкреатиту.

Вперше для профілактики загострення захворювання і прогресування морфологічних змін у підшлунковій залозі після операцій з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту експериментально обґрунтовано доцільність використання інгібітора COX-2 рофекоксибу (патент України на корисну модель № 91646).

Автором запропоновані і впроваджені етапні хірургічні втручання з приводу хронічного панкреатиту. При остаточному виборі методики операції з приводу хронічного панкреатиту використані результати інтраопераційної пункційної панкреатовірсунгографії.

Вперше запропонований і впроваджений в практику новий метод діагностики змін протоки підшлункової залози, нориць підшлункової залози, а також сполучення кіст з протокою підшлункової залози (інтраопераційна пункційна панкреатовірсунгографія, патент України на корисну модель № 101656).

Практичне значення результатів дослідження.

Запропонований, розроблений та впроваджений в практику новий метод інтраопераційної діагностики стану протокової системи підшлункової залози. Інтраопераційна пункційна панкреатовірсунгографія дозволяє максимально точно

виявити зміни та порушення протокової системи, та виконати найбільш ефективний метод оперативного втручання.

Виконавши експериментальне моделювання хронічного панкреатиту на щурах, експериментально довели ефективність застосування нестероїдного протизапального засобу рофекоксибу – високоселективного інгібітора COX-2 у комплексній терапії хронічного панкреатиту у післяопераційному періоді. Це є доказом та обґрунтуванням можливості застосування у комплексі терапії при ускладнених формах хронічного панкреатиту.

Таким чином ті результати, що отримав дисертант в результаті проведеної роботи доповнюють та покращують сучасні методи діагностики, а також шляхи лікування та покращення якості життя пацієнтів з ускладненими формами хронічного панкреатиту.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Робота Суходолі Сергія Анатолійовича виконана методологічно вірно з використанням для обстеження хворих, в рамках логічно пов'язаної мети та задач, сучасних високоінформативних методик і апаратури. Послідовне виконання задач дослідження дозволило автору ґрунтовно розкрити проблему в цілому, визначити шляхи їх вирішення. Загальна кількість клінічних спостережень цілком достатня для проведення статистичного аналізу отриманих результатів та обґрунтування висновків. Автором використані різнобічні сучасні методи статистичної обробки матеріалу, що забезпечило достатню обґрунтованість та достовірність отриманих результатів. Висновки логічно пов'язані з задачами, базуються на результатах власних клінічних досліджень і повною мірою відображають основну суть дисертаційної роботи. Достовірність практичних рекомендацій підтверджують отримані результати лікування хворих.

Повнота викладу матеріалу дисертації в опублікованих працях і авторефераті.

За матеріалами дисертації опубліковані 14 наукових праць, в тому числі 5 – у фахових виданнях, затверджених ДАК України, 2 з них – у наукометричних виданнях, 1 – у зарубіжному (англомовному) фаховому виданні; 5 – у матеріалах конференцій та з'їздів, 1 стендова доповідь на зарубіжній конференції. Отримані 2 патенти України на корисну модель.

Матеріали дисертації за змістом та структурою представлені в авторефераті, який стисло відображає основні розділи роботи і в цілому відповідає тексту дисертації.

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення.

Під час роботи з дисертацією та авторефератом були виявлені наступні недоліки:

- об'єм 1 розділу, огляд, дещо перебільшений, занадто детально та ретельно подана інформація, що стосується теми;
- перебільшена кількість рисунків, деякі з яких слід було б відобразити у вигляді тексту;
- у дисертаційній роботі та в авторефераті зустрічаються окремі орфографічні та стилістичні помилки, проте, вони суттєво не впливають на зміст та загальне позитивне сприйняття дисертаційної роботи.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційної роботи представляють безперечний інтерес для науковців і мають практичне спрямування та ефективність при застосуванні у хірургічних відділеннях. Вдосконалений та індивідуалізований лікувально–тактичний підхід до лікування хворих з приводу ускладненого хронічного панкреатиту з застосуванням удосконалених методик оперативних втручань, що вдвічі дозволило зменшити частоту виникнення післяопераційних ускладнень. Отримані результати стали експериментальним обґрунтуванням можливості застосування нестероїдних протизапальних препаратів, а саме, високоселективних

інгібіторів СОХ–2 у комплексі лікування хворих з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Суходолі Сергія Анатолійовича написана у традиційному стилі та згідно до вимог щодо написання дисертаційних робіт на здобуття кандидата наук. Робота повністю відповідає спеціальності, за якою вона подана до захисту.

Дисертаційна робота Суходолі Сергія Анатолійовича на тему: «Обґрунтування диференційованого підходу до хірургічного лікування ускладнених форм хронічного панкреатиту», є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково аргументовані експериментальні та клінічні результати.

За актуальністю теми, науковою та практичною значущістю, новизною отриманих результатів дисертація повністю відповідає вимогам щодо кваліфікаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, передбачених пунктом 11 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567, а її автор, Суходоля Сергій Анатолійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія.

**Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця МОЗ України,
кафедра загальної хірургії № 1,
д. мед. н., професор**

І.О. Ковальська

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Суходолі Сергія Анатолійовича «Обґрунтування диференційованого підходу до хірургічного лікування ускладнених форм хронічного панкреатиту», представлену до офіційного захисту в спеціалізовану вчену раду Д 26.561.01 при ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова» НАМН України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія.

Актуальність теми дисертаційної роботи, виконаної Сергієм Анатолійовичем Суходолею, визначається високими показниками поширеності хронічного панкреатиту. За останні роки поширення захворювань підшлункової залози (ПЗ) збільшилось на 118,6%, захворюваність – на 91,5%. Висока захворюваність, частота рецидивів, тимчасова втрата працездатності, інвалідизація хворих визначають соціально–економічне значення проблеми. Хронічний панкреатит (ХП) за частотою виникнення, етіологією та патогенезом, тяжкістю клінічного перебігу, складнощами діагностики, незадовільними результатами лікування посідає одне з провідних місць серед захворювань органів травної системи. Кількість пацієнтів, що хворіють на хронічний панкреатит, щороку збільшується, констатують лікарі з різних країн. Загальна частота виявлення хронічного панкреатиту становить від 26,5 до 50 на 100 тис. населення, у різних країнах – від 0,2 до 0,68%. Проблема лікування хворих з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту досить складна, широко обговорюється терапевтами й хірургами.

Незважаючи на існування різних методів діагностики, не визначені конкретні діагностичні критерії оцінки стану паренхіми і протокової системи підшлункової залози, позапечінкових жовчних проток, суміжних органів, а також клітковини позаочеревинного простору у хворих на хронічний панкреатит. Це має важливе значення для обґрунтування показань до оперативного лікування і можливостей комплексної корекції виявлених змін.

Збільшення кількості хворих, у яких діагностують ускладнені форми хронічного панкреатиту, виражені морфологічні зміни підшлункової залози,

відсутність єдиного погляду на оптимальні строки та раціональні способи оперативного втручання, спрямовані на максимальне збереження функції підшлункової залози, зменшення клінічних проявів ускладнених форм хронічного панкреатиту та частоти післяопераційних ускладнень, а також поліпшення якості життя оперованих хворих, дають підстави вважати актуальними розробку і впровадження алгоритму хірургічної та медикаментозної профілактики ускладнень після операцій з приводу хронічного панкреатиту.

Зв'язок теми дисертації з державними та галузевими науковими проблемами.

Дисертаційна робота є фрагментом планової наукової роботи кафедри хірургії № 1 ВНМУ ім. М. І. Пирогова: «Розробка і вдосконалення новітніх технологій в хірургічному лікуванні та профілактиці післяопераційних ускладнень у хворих з захворюваннями органів черевної та грудної порожнин» (номер державної реєстрації 0113U007692).

Тема дисертаційного дослідження затверджена на засіданні вченої ради Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова (протокол № 6 від 19.02.15).

Новизна дослідження та одержаних результатів.

У дисертаційній роботі міститься низка положень, які вказують на безсумнівну наукову новизну.

Вперше запропонована і впроваджена в практику інтраопераційна пункційна панкреатівірсунгографія, що дозволила в комплексній діагностиці диференціювати тип змін протокової системи підшлункової залози у хворих з ускладненим ХП та виявити у 64% стриктуру протоки, у 21% сполучення кісти з протокою ПЗ, у 4% наявність внутрішньої нориці ПЗ.

Автор експериментально обґрунтовує доцільність використання інгібітора COX-2 (рофєкоксибу) для профілактики загострення захворювання і прогресування морфологічних змін у підшлунковій залозі після операцій з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту.

У дисертаційній роботі автор експериментально довів ефективність застосування інгібіторів COX-2 на уповільнення прогресування фіброзних змін у підшлунковій залозі у експериментальній моделі хронічного панкреатиту.

Вдосконалений та індивідуалізований лікувально-тактичний підхід до лікування хворих з приводу ускладненого хронічного панкреатиту з застосуванням удосконалених методик оперативних втручань.

Практичне значення результатів дослідження.

У практичному аспекті роботи, автором відзначається комплексний та диференційований підхід до вирішення питань стосовно лікування хворих із ускладненими формами хронічного панкреатиту.

Результати дослідження доповнюють та деталізують дані щодо особливостей перебігу ускладнених форм хронічного панкреатиту, дають можливість припустити наявність прихованих ускладнень, прогнозувати інтраопераційні труднощі, визначити можливий обсяг оперативного втручання, покращити результати у віддаленому післяопераційному періоді.

Розроблена та впроваджена в клінічну практику нова методика інвазивної (інтраопераційної) пункційної діагностики стану протокової системи підшлункової залози. Метод дозволить обрати найбільш ефективний спосіб хірургічного лікування з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту.

В експерименті на щурах, автором, створено модель хронічного панкреатиту, доведено, що застосування нестероїдного протизапального засобу рофекоксибу – високоселективного інгібітора COX-2 у комплексній терапії хронічного панкреатиту сприяє покращенню морфофункціонального стану підшлункової залози, що є експериментальним обґрунтуванням доцільності включення препарату в комплекс лікування хворих з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Робота побудована за традиційною схемою, містить усі необхідні розділи, які повинні бути у дисертаційній роботі. Методологічний підхід, який використано при виконанні наукового дослідження, слід визнати правильним і

оптимальним для розв'язання сформульованої мети і завдань. Дослідження, яке охоплює вивчення достатньої кількості експериментального та клінічного матеріалу, виконане з використанням сучасних, загальноприйнятих методик відповідно до поставлених завдань і мети. Цифрові дані опрацьовані методом варіаційної статистики, а обґрунтування окремих положень на підставі комплексних досліджень, складають підґрунтя вірогідності тверджень і висновків, які не викликають жодних застережень. Усі наукові положення та рекомендації чітко сформульовані та підтверджені отриманими результатами. Поставлені завдання дослідження вирішені. Висновки обґрунтовані і логічно витікають з отриманих результатів.

Дисертація викладена літературною українською мовою на 175 сторінках. Робота складається із вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, клінічного та експериментального розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури, що включає 161 джерело, із яких 115 викладені латиницею та 46 – кирилицею. До складу дисертації входять 14 таблиць та 49 рисунків, які ілюструють викладені матеріали.

У вступі переконливо сформульовано актуальність обраної теми, чітко визначено мету і завдання дослідження, а також викладені усі складові, що передбачені встановленими вимогами, зокрема наукова новизна і практична цінність одержаних результатів, особистий внесок здобувача, апробації матеріалів дисертації, публікації та структура дисертації.

Огляд літератури включає 5 підрозділів, які містять інформацію з питань епідеміології хронічного панкреатиту, етіопатогенезу, особливостей ускладнених форм хронічного панкреатиту, ролі інвазивних та неінвазивних методів діагностики, сучасних підходів до лікування ускладнених форм хронічного панкреатиту.

Глибокий аналіз літератури дозволив автору правильно обрати напрямок своїх досліджень і визначити питання, які потребували подальшого вивчення, що стало передумовою для чіткого визначення мети і конкретних завдань дослідження.

У другому розділі відображені матеріали та методи дослідження, а саме характеристика груп експериментальних тварин, характеристика обстежуваних пацієнтів, детальний опис експериментальних та клінічних методів дослідження, методів статистичної обробки даних.

Третій розділ “Експериментальне обґрунтування застосування високоселективних інгібіторів циклооксигенази її у лікуванні хронічного панкреатиту (експериментальне дослідження)” присвячений результатам експериментальних досліджень, проведених на 60 нелінійних білих лабораторних щурах. Своїми дослідженнями автор доводить безперечні переваги застосування інгібіторів COX-2 у лікуванні експериментального хронічного панкреатиту, змодельованого на щурах.

Четвертий розділ “Особливості діагностики ускладнених форм хронічного панкреатиту”, детально вивчає та аналізує методи діагностики та шляхи її покращення при ускладнених формах хронічного панкреатиту.

П’ятий розділ відображає аналіз та узагальнення результатів проведених досліджень. Обґрунтовується власна думка і позиція стосовно авторських методик. Матеріали розділу свідчать про вміння виявляти невивчені питання, пропонувати шляхи їх реалізації. Із проведеного аналізу та узагальнення результатів дослідження логічно витікають висновки та практичні рекомендації.

Висновки конкретні, повністю базуються на результатах роботи, статистично обґрунтовані і свідчать про досягнення мети і завдань дисертаційного дослідження.

Повнота викладу матеріалу дисертації в опублікованих працях і авторефераті.

Основні положення дисертаційної роботи викладені й обговорені на: XVI Міжнародному медичному конгресі студентів та молодих вчених (Тернопіль, 2012); IV міжнародному науковому конгресі «Advances in Pharmacology and Pathology of the digestive Tract» (Київ, 2012); V міжнародній науково–практичній конференції молодих вчених (Вінниця, 2014); науково–практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання невідкладної хірургії» (Харків, 2015);

конференції гастроентерологів та хірургів «Пам'яті Чорнобрового» (Хмельницький, 2015); XXIII з'їзді хірургів України (Київ, 2015).

Публікації.

За матеріалами дисертації опубліковані 14 наукових праць, у тому числі 5 – у фахових виданнях, 2 з них – у наукометричних виданнях, 1 – у зарубіжному (англомовному) фаховому виданні; 5 – у матеріалах конференцій та з'їздів, 1 стендова доповідь на зарубіжній конференції. Отримані 2 патенти України на корисну модель.

Матеріали дисертації за змістом та структурою представлені в авторефераті, який стисло відображає основні розділи роботи і в цілому відповідає тексту дисертації.

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення.

- дещо перебільшений та деталізований перший розділ дисертації.
- зустрічаються поодинокі стилістичні помилки у дисертаційній роботі та авторефераті.

Проте, суттєвих зауважень щодо змісту та оформлення дисертації та автореферату, які б вплинули на позитивне враження від представленої роботи немає, оскільки вони нівельовані на дозахисному етапі.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційної роботи представляють безперечний інтерес для науковців і мають практичне спрямування. Розроблений індивідуалізований підхід до лікування хворих з приводу ускладненого хронічного панкреатиту з застосуванням удосконалених методик оперативних втручань, що дозволило покращити якість життя у післяопераційному періоді. Запропоноване використання інтраопераційної пункційної панкреатовірсунгографії сприяло об'єктивному визначенню органічних змін у протоковій системі підшлункової залози і вибору оптимального методу оперативного втручання. Отримані результати стали експериментальним обґрунтуванням можливості застосування нестероїдних протизапальних препаратів, а саме, високоселективних інгібіторів циклооксигенази– 2 у комплексі лікування хворих з приводу ускладнених форм хронічного панкреатиту.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Суходолі Сергія Анатолійовича написана у традиційному стилі та згідно до вимог щодо написання дисертаційних робіт на здобуття кандидата наук. Робота повністю відповідає спеціальності, за якою вона подана до захисту.

Дисертаційна робота Суходолі Сергія Анатолійовича на тему: «Обґрунтування диференційованого підходу до хірургічного лікування ускладнених форм хронічного панкреатиту», є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково аргументовані експериментальні та клінічні результати.

За актуальністю теми, науковою та практичною значущістю, новизною отриманих результатів дисертація повністю відповідає вимогам щодо кваліфікаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, передбачених пунктом 11 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567, а її автор, Суходоля Сергій Анатолійович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія.

Офіційний опонент

професор кафедри військової хірургії Української військово-медичної академії, заступник керівника Головного департаменту з питань гуманітарної політики – керівник департаменту з питань охорони здоров'я та соціальної політики Адміністрації Президента України,

лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,

Заслужений лікар України, д.мед.н., професор

Лурін І.А.